

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Non est vobis 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

tia in c. Sicm 12, h. t. Quæ hac ratione nititur, quod juramentum subsequens non derogat simplici promissioni, ideo, quod hæc non minus servanda sit, sub peccati pœnâ, quam juramentum, d. c. 3, & can. Juramenti xx:1 qu 3, neque juramentum debet esse vinculum iniquitatis, c. Non est obligatorium De R. l. in 6, c. Quanto 8. sup. De jur. jur.

Nec movet, quod in obligationibus facti nemo præcisè compelli possit, sed præstando interesse liberetur, per text. in l. Stipulationes non d. viduntur 72, §. Celsus D. De verbor. oblig. quia id idem non habet in iis, quæ non recipiunt æstimationem, ut matrimonium, aliaque spiritualia; in his enim quis præcisè ad factum compelli potest, uti rectè tradit Panorm. hic sub num. 5. Et ratione non caret. Quod enim in obligationibus facti interesse veniat, si factum non præstetur, hoc fit ex præsumpta mente contrahentium. Nam cum factum ab invito non rectè præstari solet, juxta illud. Raro respondent coacta ingenia, videretur saltem inter contrahentes id tacitè actum, ut, si non fiat, succedat interesse in locum facti. Quod non est in iis, quæ æstimationem pretii non recipiunt, ac proinde præcisè horum obligatio est. Unde & hoc textu nostro compellitur sponsus ad contrahendum matrimonium cum sponsa; non tantum ideo, quod jurata fuerint sponsalia (quo videretur niti decisio textus nostri) verum etiam si simpliciter contracta fuissent, juxta ea, quæ jam diximus.

Neque adversatur text. in d. c. Requisivit 17, h. t. quo prohibetur compelli sponsa, quæ se nupturam alteri juratè promisit: quia respondetur, tunc minimè eam compellendam esse, ubi causa subest, cur compelli non debeat, puta si sponsa ita exhorrescit sponsum, vel è contrâ sponsum sponsam, ut verisimile sit, difficile futurum matrimonii exitum; nam hac specie admittit Ecclesia minus illud malum, ut majus evitetur; admittit potius perjurium, ne invitæ nuptiæ majores difficultates ingerant. Hostien. d. c. Requisivit. Nec

Ecclesia vult, neque potest, quem invitum constringere ad contrahendum matrimonium; cum in eo contrahendo liber consensus utriusque requiratur, cap. Cum locum 14. & ibi latius dicam hoc tit.

Unde rectè in textu nostro adicitur: nisi rationabilis causa obsisterit, cur per censuram Ecclesiasticam compelli non debeat. Quam meritò hanc interpretamur, de odio immenso sponsi erga sponsam, vel è contrâ; non ut ibi Glossa, quæ rationabilem causam putat esse consanguinitatem, æffinitatem, vel aliud perpetuum impedimentum. Quæ interpretatio non convenit textui, cum ne his quidem casibus moneri debeat ad contrahendum matrimonium sponsus & sponsa, per text. in cap. penult. inf. De consang. & affin. At verò si nulla justa causa subsit, reluctans omninò cogendus est, propter præcedentia sponsalia, etiam per censuram Ecclesiasticam, ad contrahendum matrimonium, per hunc text. nost. ut ita ex nolente fiat volens, argum. text. singularis in can. Vides xxiii. quest. 3. Itaque hæc compulsio ad eliciendum liberum consensum adhibetur, non verò ut invitus adigatur in matrimonium; quod & hoc casu nullum esset, si ab invito contraheretur, d. c. Cum locum.

Unde hic observandum est, quod Ecclesia toleret quandoque minus malum, ad evitandum maius malum: tolerat potius perjurium, quam homicidium, perpetuas lites, adulteria, fornicationes, quæ ex matrimonio ab initio contracto oriri solent. Sic & permittit meretrices ad evitanda stupra, adulteria, aliosque sceleratissimos concubitus, cap. Inter opera 20, hoc tit. tamen si meretrices esse, & ad eas accedere mortale peccatum sit, can. Meretrices, & can. Nemo blanditur xxxi. quest. 4. Et facit textus elegans in l. Palam 43, D. De ritu nuptiar. ubi cum respondisset Ulpianus, meretricem, etiam si turpitudinem suam intermiserit, adhuc tamen infamiâ notari, subiicit hæc verba: Non est ignoscendum ei, quæ obtentu paupertatis turpissimam vitam egit.

In Cap. Non est vobis 11.

SUMMARI A.

1. Matrimonium non liberat à patria potestate.

2. Matrimonii vinculum majus est quàm patria potestas.

3. Matrimonii iudex est Ecclesiasticus, non secularis.

Ex

EX hoc textu evincitur, patrem per judicem Ecclesiasticum constringi posse, ut uxorem filio suo apud se retentam restituat, ex sententia Bernardi, Panormit. Præpositi & Butrii hic. Facti species hæc proponitur. Rex Angliæ, ortâ dissensione inter se & filios suos, detinuit eorum uxores. Quæ de causa aditus S. Pont. mandavit Archiepiscopis, Episcopis & aliis Prælati Angliæ, ut patrem moneant de restituendis uxoribus, & si non paruerit, interdiciant divina officia in ipsius Regno celebranda.

Ratio decisionis hæc est, quod etsi per matrimonium, filii non exuantur patri potestate, §. qui igitur Inst. De patria potest. quemadmodum neque filia, l. 2. §. 1. D. Solutio matrim. non tamen uxores eorum lubiticiuntur socii potestati; cum hic modus induenda patri potestatis nullo jure extet: imò receptum est in filia in potestate patris sui adhuc existente, quod, si in vita ab eo detineatur, possit maritus contra eundem patrem agere interdicto ad exhibendam & à se abducendam uxorem, per text. in l. 2. D. De exhiben. liber. §. l. 3. C. eod. & l. Si in vita. C. De nupt. ¶ cum hac in re majus sit vinculum matrimonii, quam patri potestatis, l. 1. in fine D. d. tit. De liberis exhib. l. Possessionum 11. C. Commun. patrisque judicii. Dixi, si in vita detineatur uxor à patre, vel ab alio quopiam; quia si volens absit uxor, agetur dumtaxat contra eam, implorato judicis officio, sive is Ecclesiasticus, sive secularis sit, ut ad maritum

redeat, l. fin. Et ibi Glos. D. De lib. exhib. Panorm. & Bart. hic.

Neque obstat, quod matrimonii Judex Ecclesiasticus sit, non secularis, c. 2. sup. De judiciis, c. Lator 5. cap. Causam 7. inf. Qui filii sint legu. & Concil. Trid. Sess. 24. can. 12. de Sacram. matrim. Quia id verum est, ubi de jure matrimonii, hoc est, an legitime contractum sit matrimonium, an filii ex legitimo matrimonio nati; nam his & similibus casibus tantummodò Judex Ecclesiasticus aditur, jam dictis jurib. Secus, ubi agitur de recuperanda uxore, & sic judicium quasi possessionium intentatur; hoc enim æquè per judicem secularem exerceri potest, cum nihil commune habeat possessio cum proprietate, l. Naturaliter 12. §. 1. D. De acquir. vel amitt. possess. & facti textus in cap. 2. De jurejur. lib. 6. Ad Ecclesiasticum verò Judicem quoque pertinet hujus rei judicium, propter peccatum, quod incurrit mulier, subtrahendo marito conjugale debitum: cum, ut inquit D. Paulus, mulier non habeat potestatem corporis sui; sicut è diverso nec vir sui corporis, sed mulier, 1. Corinth. cap. At ubi peccatum vertitur, dubium non est, rectè adiri Judicem Ecclesiasticum.

Quod autem subiicit textus noster de officiis divinis interdicendis, pertinet ad interdictum Ecclesiasticum, de quo videantur, quæ tradidit Summa Juris Canonici, in §. Non tamen interdicti 4. tit. De sentent. excommunicat.

In Cap. Præterea 12.

SUMMARI A.

1. Affinitas ex fornicario coitu qualiter impediatur matrimonium.
2. Allegans propriam surpituadinem an audiendus.

Decisio hujus textus singularis est, & notatu digna, qua dissolvuntur sponsalia ob dictum unius asserentis, se cognovisse sponsam sui consanguinei. Species facti hæc proponitur. Titius cum sponsalia contraxisset cum Mævia, supervenit Sempronius consanguineus ipsius Titii, Episcopo denuntians, se deliquisse, id est, rem habuisse cum Mævia: noluit tamen id pro palare, propter metum & potentiam Mæviæ. Quæ de re consultus S. Pont. rescribit hoc cap. nostro, prohibens matrimonium contrahi inter Ti-

tium & Mæviæ, præterquam si juramentum intervenit. Rationem hanc adferens, ne decretius, inquit, inde contingat, videlicet propter affinitatem, quæ inter Titium & Mæviæ orta fuit ex Sempronii concubitu cum ipsa Mævia, ¶ Quæ matrimonium contrahendum impedit, & contractum dirimit, c. Fratemitas 7. cum duob. seqq. De eo qui cognovit consang. uxoris sue, c. 2. De consang. & affinit. dum tamen Sempronius attigerit Titium intra quartum consanguinitatis gradum; quod necesse est hoc jure Decretalium, cap. Non debet d. tit. De consang. & affinit. Secus hodie ex dispositione Concilii Trid. quo affinitas, quæ ex fornicatione nascitur, restricta est ad primum & secundum consanguinitatis gradum, sicut videre est Sess. 24. cap. 4. de reformat.

Duo autem ex hoc textu nostro noranda occurrunt.